

Päiväys/Datum

22.06.2022

Dnro/Dnr

TRAFICOM/120140/05.00.29.00/2022

Julkisen palvelun velvoitteen asettaminen lentoliikenteeseen yhteysväleille Helsinki-Joensuu, Helsinki-Jyväskylä, Helsinki-Kajaani ja Helsinki-Kemi-Kokkola

Viranomainen

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (jatkossa Traficom)

Asian tausta

Kevättalvella 2020 Covid-19 epidemia vaikutti laajasti kansainväliseen ja kansalliseen lentoliikenteeseen. Johtuen epidemian aiheuttamista matkustusrajoituksista ja muista seurauksista, markkinaehtoiset lennot Helsingistä Joensuuhun, Jyväskylään, Kajaaniin, Kemiin ja Kokkolaan päättyivät. Kevään 2020 aikana myös selvisi, että lentoja markkinaehtoisesti operoinut yhtiö ei enää jatka lentoja epidemiatilanteen hellitettyä. Asian johdosta liikenne- ja viestintäministeri Harakka asetti työryhmän selvittämään asiaa. Työryhmän lopputuloksena päädyttiin esittämään, että valtio ostaa ja rahoittaa lennot kyseisille paikkakunnille yhdeksän kuukauden ajan huhtikuun alusta 2021 kyseisen vuoden loppuun. Julkisen palvelun velvoitetta jatkettiin 10.12.2021 tehdyllä päätöksellä elokuuhun 2022 asti. Vastaavasti ostoliikennesopimuksista otettiin käyttöön optiokausi, joka päättyy niin ikään 14.8.2022.

Valtion vuoden 2022 ensimmäisessä täydentävässä lisätalousarviossa reittilennoille myönnettiin lisämääräraha. Perustelujen mukaan lisäys johtuu tarpeesta turvata maakuntien lentoyhteydet.

Määrärahakirjausten mukaan lisäyksestä 17 000 000 euroa varataan vuonna 2021 käynnistetyn ostoliikenteen mukaisiin lentoyhteyksiin enintään 9 kuukaudeksi. Kilpailutus aloitetaan mahdollisimman nopeasti, jotta liikenteen keskeytys olisi mahdollisimman lyhyt.

Toimivalta ja lainsäädäntö

Lain liikenteen palveluista (320/2017) 172 §:n mukaan lentoliikenneasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun julkisen palveluvelvoitteen asettamisesta päättää Liikenne- ja viestintävirasto. Virasto voi asettaa lentoliikenneasetuksen mukaisia rajoituksia julkisen palveluvelvoitteen piiriin kuuluvalla reitillä, jos rajoitukset ovat tarpeen liikennöinnin turvaamiseksi reitillä.

Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008, jäljempänä "lentoliikenneasetus", 16 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltio voi neuvoteltuaan muiden asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa ja ilmoitettuaan tästä komissiolle, asianomaisille lentoasemille ja kyseistä reittiä liikennöiville lentoliikenteen

harjoittajille, asettaa julkisen palvelun velvoitteen säännölliselle lentoliikenteelle yhteisössä sijaitsevan lentoaseman ja kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevan, syrjäistä tai kehitysalueita palvelevan lentoaseman väliselle reitille taikka vähäliikenteiselle reitille sen alueella sijaitsevalle lentoasemalle, jos tällaista reittiä pidetään ehdottoman tärkeänä lentoaseman liikennöntialueen taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle.

Tällainen velvoite saadaan asettaa vain sikäli kuin tämä on tarpeen sen varmistamiseksi, että säännöllinen lentoliikenne tuolla reitillä täyttää sellaiset jatkuvuutta, säännöllisyyttä, hinnoittelua tai vähimmäiskapasiteettia koskevat vahvistetut vähimmäisvaatimukset, joita liikenteenharjoittajat eivät täyttäisi, jos ne ottaisivat huomioon yksinomaan kaupalliset etunsa.

Saman artiklan kohdan kolme mukaan asianomaisten jäsenvaltioiden on arvioitava suunnitellun julkisen palvelun velvoitteen tarve ja riittävyys ottaen huomioon

- a) suunnitellun velvoitteen oikeasuhteisuus kyseisen alueen taloudellisiin kehitystarpeisiin nähden;
- b) mahdollisuus käyttää muita liikennemuotoja sekä se, kuinka hyvin nämä liikennemuodot vastaavat kyseessä olevia liikennetarpeita erityisesti siinä tapauksessa, että suunnitellulla reitillä harjoitetaan jo rautatieliikennettä, jota käyttäen matkustusaika on alle kolme tuntia ja jonka tiheys ja yhteydet ovat riittävät ja ajoitus sopiva;
- c) lentohinnat ja ehdot, joita käyttäjille voidaan tarjota;
- d) kaikkien kyseistä reittiä liikennöivien tai sillä liikennöintiä suunnittelevien lentoliikenteen harjoittajien toiminnan yhteisvaikutus.

Päätös

Traficom asettaa julkisen palveluvelvoitteen lentoliikenneasetuksen 16 artiklan tarkoittamalla tavalla yhteysväleille Helsinki-Joensuu, Helsinki-Jyväskylä, Helsinki-Kajaani ja Helsinki-Kemi-Kokkola.

Velvoitteen voimaantulo

Velvoite on voimassa ajalla 31.10.2022-30.7.2023.

Perustelut

Valtion vuoden 2022 ensimmäisen täydentävän lisätalousarvion mukaan Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle momentille 31.20.55.06 'Lentoliikenteen palvelujen osto' lisätään 17 000 000 euroa. Talousarvioesityksen selvitysoosan mukaan lisäys käytetään lentoliikennepalvelujen ostosopimuksen jatkamiseen maakuntalentoasemien ja Helsinki-Vantaan lentoaseman välillä.

Matka-aika muilla liikennevälineillä kuin lentokoneella kaikilla edellä mainituilla reiteillä ylittää kolme tuntia. Traficom on teettänyt selvityksen vuonna 2020 siitä, että kaikki paikkakunnat täyttävät lentoliikenneasetuksen edellytykset. Lentoliikenteen merkitys alueen elinkeinoelämälle on selvityksen mukaan merkittävä ja lentoliikenteellä on tärkeä merkitys alueen sosiaaliselle kehitykselle. Reittejä voidaan pitää välttämättöminä alueiden saavutettavuuden näkökulmasta.

Jos yksikään lentoliikenteen harjoittaja ei ole osoittanut kahden kuukauden eli 61

vuorokauden kuluessa siitä kun julkisen palvelun velvoite on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä olevansa aloittamassa kestäväää säännöllistä lentoliikennettä tälle reitille joko suoraan tai mahdollisen lentoasemien välisen välilaskupaikan kautta asetetun julkisen palvelun velvoitteen mukaisesti, Suomen valtio saa rajoittaa pääsyn säännölliseen lentoliikenteeseen tällä reitillä vain yhteen yhteisön lentoliikenteen harjoittajaan tässä velvoitteessa määritellyksi ajaksi, jonka jälkeen tilannetta tarkastellaan uudestaan.

Julkisen palveluvelvoitteen sisältö

Helsinki-Joensuu, Helsinki-Jyväskylä, Helsinki-Kajaani ja Helsinki-Kemi-Kokkola – reittejä koskevat julkisen palvelun velvoitteen vaatimukset ovat seuraavat:

Lentoyhteyksien vähimmäismäärä

Yhteyksien vähimmäismäärän Helsingin ja Joensuun, Helsingin ja Jyväskylän, Helsingin ja Kajaanin ja Helsingin ja Kemin sekä Kokkolan välillä on oltava 16 artiklan 2 kohdan mukaisesti - 6 rotaatiota viikossa.

Paikkamäärä ja matkatavarat

Lentokoneen paikkamäärän on oltava vähintään seuraava reiteillä:

Helsinki-Joensuu, paikkamäärä vähintään 42/ suunta

Helsinki-Jyväskylä, paikkamäärä vähintään 21/ suunta

Helsinki-Kajaani, paikkamäärä vähintään 42/ suunta

Helsinki-Kemi-Kokkola, paikkamäärä vähintään 42/ suunta

Lennoilla matkustajan tulee saada kuljettaa veloittamatta matkan kestosta riippumatta 20 kg kuljetettavaksi jätettävää matkatavaraa ja 8 kg käsimatkatavaraa.

Lippujen hinnat ja lipunmyynti

Yhdensuuntainen Helsingin ja Joensuun, Helsingin ja Jyväskylän, Helsingin ja Kajaanin, Helsingin ja Kemin sekä Kokkolan välinen yhdensuuntainen lippu saa maksaa kaikkine veroineen ja maksuineen enintään 250 euroa ja edestakainen lippu 350 euroa. Halvempia lipputyyppejä on oltava tarjolla vähintään 40 %:a lippumäärästä. Hinnan tulee sisältää kaikki Suomen ilmailuhallinnon ja Helsinki-Vantaan lentokentän ja kohdelentokenttien yhtiöltä veloittamat maksut, mutta eivät sisällä näiden viranomaisten näiltä lentokentiltä lähteviltä lentomatrustajilta suoraan kerättyjä maksuja.

Liikenteenharjoittajan on sovittava julkisen palvelun velvoitteen reittiä koskevasta Interline-järjestelystä vähintään yhden sellaisen liikenteenharjoittajan kanssa, jolla tai jonka kumppanilla tai allianssilla on viikoittain jatkolentoja Helsinki-Vantaalta vähintään kahteen Euroopan kohteeseen, jotka ovat todettu tarjouspyynnössä.

Interline-sopimuksessa on oltava samat tai vastaavat ehdot, ja reitin lennoista

perittäviin hintoihin on sovellettava kansainvälisten määräysten mukaista määräsuhtejärjestelmää. Liikenteenharjoittajan on tehtävä Interline-sopimus kaikkien sitä haluavien kanssa samoin tai vastaavin ehdoin. Traficomilla on oikeus saada valvontaa varten liikenteen harjoittajalta tarpeelliset Interline-sopimuksia ja niiden ehtoja koskevat tiedot.

Lentoliikenteen harjoittajalla tulee olla käytössään kansainvälinen Suomessa voimassa oleva paikanvaraus- ja lipunkirjoitusjärjestelmä sekä IATA-interlinesopimus mukaan lukien jatkoyhteyden läpihinnoittelu ja matkatavaroiden jatkoselvitys. Tiedot lippujen hinnoista ja liikenteen aikataulusta on oltava kansainvälisessä paikanvaraus- ja lipunkirjoitusjärjestelmässä.

Lentojen myynnissä on käytettävä vähintään yhtä tietokonepohjaista paikanvarausjärjestelmää.

Lentokenttäoperaattori Finavia Oyj:n asettamat vaatimukset

Lentoyhtiön tulee hyväksyä ja sopia kaikista lentokenttäoperaattori Finavia Oyj:n palveluehdoista viimeistään 30 vuorokautta ennen liikenteen aloittamista.

Lentoasemien lähestymisvaatimukset (ICAO Performance Based Navigation)

RNAV STAR tai RNAV SID-menetelmien käyttäminen edellyttää RNAV 1 -kelpoisuutta ja sensoreista ainoastaan GNSS on tuettuna. Helsinki-Vantaan lähestymisalueella on RNAV STAR-menetelmissä myös DME/DME-toiminto tuettuna.

Kaikki lähestymismenetelmät PBN-toimintaympäristössä edellyttävät RNP APCH -kelpoisuutta mukaan lukien ILS ja LOC-menetelmät, koska niissä alku-, väli- ja keskeytetty lähestyminen perustuvat RNP-toiminnallisuuden hyödyntämiseen. APV Baro-VNAV-lähestyminen LNAV/VNAV-minimiin edellyttää lisäksi APV Baro-VNAV -kelpoisuutta APV SBAS-lähestyminen LPV-minimiin edellyttää SBAS-vastaanotinta ja -kelpoisuutta.

Seuraavilla päätöksen kohteena olevilla Suomen lentoasemilla on ainoastaan PBN-toimintaympäristö eli konventionaalisia mittari-menetelmiä ei ole käytettävissä.

Lentoasemilta toimiminen edellyttää vähintään RNP APCH-kyvykkyyttä ja -kelpoisuutta.

EFJO, Joensuu

EFKI, Kajaani

EFKE, Kemi-Tornio 2021

Alustavassa Suomen kansallisessa PBN suunnitelmassa on esitetty seuraavat muutokset ainoastaan PBN-toimintaympäristöön siirtymiseksi:

EFKK, Kokkola-Pietarsaari 2022

EFJY, Jyväskylä 2022

Lisätietoja: <https://www.ais.fi/ais/aip/fi/index.htm>

Palvelun jatkuvuus

Liikenteen harjoittaminen kyseisellä reitillä edellä mainittuja julkisen palvelun velvoitteita noudattamatta voi johtaa hallinnollisiin tai oikeudellisiin seuraamuksiin.

Matkustajapalvelu

Liikenteenharjoittajan on varmistettava, että Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 säännöksiä noudatetaan. Kyseinen asetus koskee matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämiseen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen myöhästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevia yhteisiä sääntöjä.

Toimintarajoitteisten henkilöiden mahdollisuudet käyttää palvelua

Liikenteenharjoittajan on varmistettava, että vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksista lentoliikenteessä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2006 säännöksiä toteutetaan lentoliikennepalvelun tuottamisessa.

Sovelletut lainkohdat

1. Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1008/2008 16 artikla
2. Laki liikenteen palveluista (320/2017) 172 §

Muutoksenhaku

Tähän päätöksen saa hakea oikaisua, oikaisuvaatimusosoitus on tämän päätöksen liitteenä.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 22.6.2022. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficom:n kirjaamosta.

Saarimäki Jarkko
Ylijohtaja

Eklund Pipsa
Johtaja

Tiedoksi

Liikenne- ja viestintäministeriö

Finavia Oyj

ANS Finland Oy

Helsinki Slot Coordination

Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kemin ja Kokkolan kaupungit

Liite

Oikaisuvaatimusosoitus